

PROMOVAREA SĂNĂTĂȚII – COMPONENTĂ CURRICULARĂ ÎN FORMAREA CADRELOR MEDICALE CU STUDII POSTSECUNDARE

Tatiana CRÎȚCAIA¹, Iulia EFTODII^{1,2,3},
Svetlana BODIU¹,

¹CNMF Raisa Pacalo, ²IP USMF Nicolae Testemițanu,
³Centrul Național de Sănătate Publică

Summary

Health promotion – curricular component in the training of health professionals with post-secondary education

This article reveals the practical implementation in practice the concept of health promotion at educational level institutions. In base of studying curriculum of post-secondary medical formation, lessons of health promotion were involved. This work is realized successfully by pupils, due to information materials for different categories of people.

Keywords: health promotion, vocational training, professional skills, risk factors

Резюме

Пропаганда здорового образа жизни как составляющая программы по подготовке специалистов со средним медицинским образованием

В данной статье отражено внедрение пропаганды здорового образа жизни на уровне учебных учреждений. В рамках учебной программы по подготовке специалистов со средним медицинским образованием, предусмотрены уроки по пропаганде здорового образа жизни. Эти уроки успешно осуществляются учениками, при помощи различных информационных материалов для разных категорий людей.

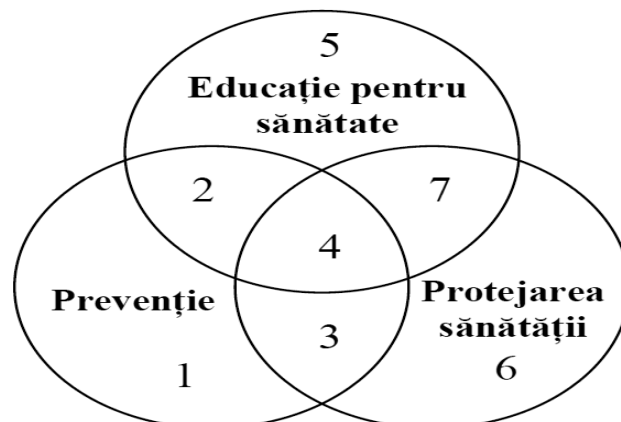
Ключевые слова: пропаганда здорового образа жизни, профессиональная подготовка, профессиональные навыки, факторы риска

Introducere

Promovarea sănătății este procesul care oferă individului și colectivităților posibilitatea de a-și crește controlul asupra determinanților sănătății și, prin aceasta, de a-și îmbunătăți starea de sănătate. Totodată, reprezintă un concept unificator pentru cei ce recunosc nevoia fundamentală de schimbare atât a stilului de viață, cât și a condițiilor de trai. Promovarea sănătății reprezintă o strategie de mediere între individ și mediu, combinând alegerea personală cu responsabilitatea socială și având drept scop asigurarea în viitor a unei mai bune stări de sănătate (WHO-EURO, Health Promotion Glossary, 1989) [1].

Organizația Mondială a Sănătății evidențiază că sănătatea este mult prea importantă și trebuie supravegheată de practicienii din domeniul sănătății publice; educația și elaborarea de politici trebuie să fie centrale pentru dezvoltarea sănătății la nivel individual, comunitar și național (vezi schema).

Promovarea sănătății – concept multidisciplinar



Acest model prezintă 3 sfere de activitate distincte, dar care, în același timp, se suprapun: educația pentru sănătate, protejarea sănătății, prevenirea îmbolnăvirilor.

Diferitele zone din figura de mai sus au următoarea semnificație:

1. Servicii preventive, de ex.: imunizări, luarea tensiunii arteriale, determinarea glicemiei.

2. Educație în medicina preventivă, de ex.: informații și sfaturi legate de practicile sexuale neprotejate.

3. Protejarea sănătății prin metode preventive, de ex.: dedurizarea apei.

4. Educație pentru protejarea stării de sănătate prin metode preventive, de ex.: echipamentul individual de protecție.

5. Educație pentru sănătate pozitivă, de ex.: promovarea sportului în rândul diferitor categorii de vârstă.

6. Mesaje pozitive pentru protejarea sănătății, de ex.: politica legată de fortificarea produselor de panificație cu elemente minerale (fier, iod etc.).

7. Educația pentru sănătate orientată pe sănătatea pozitivă, de ex.: interzicerea publicității despre consumul de alcool.

Promovarea sănătății folosește diferite abordări ce contribuie la îmbunătățirea stării de sănătate. Acestea includ informarea și educarea, dezvoltarea comunității, organizarea, pledoaria pentru sănătate și legislația. Prin toate acestea, promovarea sănătății este multisectorială și implică mai multe discipline, nu numai sectorul de sănătate, în demersurile sale [1].

Promovarea sănătății depinde în mod special de implicarea populației.

Sănătatea este influențată de mai mulți factori. Unii, precum stilul de viață și comportamentul, pot fi controlați de către individ, dar în general oamenii au puțin control asupra unor probleme precum veniturile, condițiile de locuit, rețelele de transport sau calitatea aerului. Promovarea sănătății ia în considerare și nevoia de a crea mediul favorabil unor alegeri

benefice pentru sănătate. De asemenea, recunoaște nevoia de a furniza informații potrivite și la timp, pentru a ajuta oamenii să facă „alegeri sănătoase”.

Material și metode

Perfecționarea sistemului de instruire profesională a cadrelor medicale în domeniul promovării sănătății se efectuează în conformitate cu Hotărârea Guvernului RM cu privire la *Programul național de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015*, nr. 658 din 12.06.2007.

Conform planurilor de studii, în Colegiul Național de Medicină și Farmacie *Raisa Pacalo* este prevăzută cunoașterea stării de sănătate a populației Republicii Moldova, a factorilor de risc ce o condiționează și a rolului promovării sănătății, pentru a menține și a fortifica sănătatea. Planurile de studii implică calificările: asistent medical, moașă, asistent igienist-epidemiolog, felcer-laborant, tehnician dentar, laborant-farmacit.

Promovarea sănătății în cadrul Colegiului de medicină presupune:

- Studierea metodelor de menținere a sănătății populației.
- Identificarea riscurilor cu rol determinant în menținerea stării de sănătate și înlăturarea acestora.
- Studierea metodelor de fortificare a sănătății populației, grupurilor sociale și comunităților.

Rezultate și discuții

Elevii Colegiului de medicină promovează cunoștințe corecte privind diverse aspecte ale sănătății și formarea de atitudini și deprinderi indispensabile unui comportament responsabil și sănătos.

Promovarea sănătății contribuie la formarea competențelor profesionale în domeniul promovării unui mod de viață sănătos și al educației pentru sănătate.

Orele de promovare a sănătății sunt implementate prin lecții teoretice (contact direct profesor–elev) și studiu independent, ghidat de profesor.

Pentru elevii calificării *asistent igienist-epidemiolog*, în cadrul instruirii practice sunt preconizate ore de promovare a sănătății pe parcursul semestrelor I, III și V. Curriculumul prevede câte 60 de ore de promovare a modului sănătos de viață (10 lecții publice a câte 6 ore) la fiecare an de studii. În perioada semestrului I, în cadrul orelor de promovare a sănătății, elevii sunt pregătiți să elaboreze materiale cu diverse tematici (buletine informative, postere, pliante etc.). Orele de promovare a sănătății în perioada semestrului III sunt realizate de elevi prin susținerea lecțiilor publice, organizarea cursurilor specifice în domeniul promovării sănătății pentru copiii din grădinițe, elevii

claselor primare, elevii claselor gimnaziale, în unitățile militare, în grupuri de pacienți tematici etc. Orele de promovare a sănătății în semestrul V sunt realizate prin susținerea lecțiilor publice în diverse colectivități de adulți din cadrul întreprinderilor industriale, obiectivelor de deservire comunală, obiectivelor de alimentație publică și colectivă etc.

Promovarea sănătății are la bază și promovează următoarele **valori**:

- Formarea unui stil de viață sănătos.
- Respectul față de viața personală, sănătatea proprie și a celorlalți.
- Dobândirea unui comportament responsabil referitor la sănătate.
- Dezvoltarea toleranței și solidarității față de persoanele aflate în dificultate.
- Manifestarea spiritului de inițiativă în situații critice care vizează sănătatea.
- Dezvoltarea motivației și responsabilității pentru sănătate și ocrotirea mediului.

În contextual promovării sănătății, lucrătorii medicali cu studii postsecundare dețin **competențe** în:

- utilizarea unor noțiuni, norme și principii specifice educației pentru sănătate;
- formarea unor atitudini și comportamente responsabile privind starea de sănătate;
- dezvoltarea unor comportamente de protejare a sănătății personale și a mediului;
- dezvoltarea capacității de a rezolva situații de problemă privind sănătatea și mediul;
- aplicarea diverselor metode și forme de promovare a modului sănătos de viață în comunitate, cu formarea comportamentului sanogen etc. Compartimentele de bază sunt:
- Educația pentru sănătate – noțiuni generale, metode, tehnici. Factorii determinanți ai stării de sănătate.
- Particularitățile promovării sănătății la diverse contingente de populație și în relație cu factorii socioculturali.
- Particularitățile promovării sănătății în caz de diverse patologii.

Activitățile didactice sunt organizate sub diverse forme: frontal, individual, în grup, în perechi. Strategiile didactice interactive promovează o învățare activă, implică o colaborare susținută între elevi care, organizați în microgrupuri, lucrează împreună pentru realizarea unor obiective prestabilite.

Tehnicile interactive mai frecvent utilizate în promovarea sănătății sunt: explozia stelară, diagrama Venn, „știu – vreau să știu – am învățat”, arborele didactic, păiangenul, 6 “De ce?”, SINELG, asocieri libere ale ideilor.

Metodele și tehnicile de evaluare sunt: hărțile conceptuale, portofoliul, testarea, autoevaluarea, evaluarea reciprocă, proiectul individual și cel de grup, prezentarea în programul PowerPoint, prezentarea

buletinului informativ și orice alte materiale de promovare a modului sănătos de viață, elaborate de elevi.

Prevenirea problemelor predictibile de sănătate, protejarea și promovarea sănătății se realizează prin două modalități: *universală*, pentru toată populația în ansamblu, și *selectivă*, pentru contingente și grupuri separate de populație, supuse unor riscuri reale sau potențiale pentru sănătate, și subgrupuri supuse unor riscuri majore.

Profesorii Colegiului participă la educația profesională continuă, formarea de formatori, pentru rețeaua națională de promovare a sănătății. De asemenea, participă la activitățile de formare și dezvoltare a serviciilor integrate de asistență medicală comunitară; elaborează materiale metodologice necesare pentru desfășurarea activității de promovare a sănătății; participă la activități de formare în managementul serviciilor de sănătate prin promovarea sănătății în colaborare cu alte structuri din cadrul serviciului de sănătate publică.

Concluzii

Colegiul Național de Medicină și Farmacie *Raisa Pacalo* promovează și susține dezvoltarea profesională continuă a personalului și a elevilor prin programe, schimburi de experiență și alte forme de pregătire, necesare derulării în condiții de înaltă calitate a activităților de promovare a sănătății.

Astfel, se contribuie la dezvoltarea competenței de comunicare cu diverse categorii de persoane, prin abordarea promovării sănătății la un nivel profesionist.

Bibliografie

1. Școala națională de sănătate publică și management. *Promovarea sănătății și educație pentru sănătate*. București: Editura Public Press, 2006, 242 p.
2. Programul stagiilor practice, specialitatea *Medicină Generală*, calificarea *asistent medical igienist-epidemiolog*. Ministerul Sănătății al Republicii Moldova, Cabinetul instructiv-metodic republican al Ministerului Sănătății, Colegiul Național de Medicină și Farmacie *Raisa Pacalo*, 70 p.
3. Cartaleanu T., Cosovan O., Goraș-Postică V., Lîsenco S., Scîlîfos L. *Formarea de competențe prin strategii didactice interactive*. Chișinău: ProDidactica, 2008, 312 p.
4. Goraș-Postică V. *Competența acțional-strategică*. Chișinău: ProDidactica, 2008, 202 p.
5. Callo T., Paniș A., Andrițchi V., Afanas A., Vrabie V. *Educația centrată pe elev. Ghid metodologic*. Chișinău: ProDidactica, 2010, 173 p.
6. Mîndru E., Borbeli L., Filip D., Gall M., Niculae A., Nemțoc M., Todoroi D., Topoliceanu F. *Strategii didactice interactive*. Chișinău: Didactica Publishing House, 2010, 236 p.
7. *Prevalența factorilor de risc pentru bolile netransmisibile în Republica Moldova. STEPS 2013*. World Health Organization, Regional Office for Europe, 2014, 221 p.
8. Obreja G. *Monitorul sănătății. Prevenirea și controlul bolilor netransmisibile în viziunea politicilor nutriționale și de activitate fizică*. Chișinău, 2012, 33 p.
9. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs355/en/>
10. www.revistacalitateavietii.ro/2010/CV-3-4-2010/04.pdf